

Sisällys

Lukijalle.....	14
Toimittajat.....	21
Kirjoittajat.....	22

I Potilaan tutkiminen ja diagnostiikka

1 Psykiatria ja mielenterveys	26
<i>Jouko Lönnqvist ja Tiina Paunio</i>	
Mielenterveys	27
Mielenterveyden häiriintyminen ja psykiatria	36
Mielenterveyttä määrittävät tekijät	38
Psykososiaaliset tekijät.....	49
Kun mieli sairastuu	51
Mielenterveyteen vaikuttaminen ja psykiatrinen hoito	54
Mielenterveystyön arvopohja ja psykiatrian eettinen perusta	59
Mielenterveyspotilas.....	61
Näyttöön perustuva psykiatrinen hoito..	64
Mielenterveyden edistäminen ja häiriöiden ehkäisy	66
Psykiatrian kehitys.....	70
2 Potilaan tutkiminen	82
<i>Jouko Lönnqvist</i>	
Mielenterveyden arvioiminen	83
Psykiatrinen arviointi	85
Kliininen haastattelu	87
Arviointitilanteen haasteita.....	95
Onnistunut psykiatrinen haastattelu	99
Psykiatrisen potilaan esitiedot: anamneesi.....	99
Psykiatrinen kliininen tutkimus	101
Psykiatrisen potilaan hoitosuunnitelma	111

3 Mielenterveyden häiriöiden diagnostiikka ja luokittelu	113
<i>Jouko Lönnqvist, Erika Jääskeläinen</i>	
Diagnoosien käyttö	114
Diagnoosiluokitukset ICD ja DSM.....	118
Mielenterveyttä määrittävien neurobiologisten tekijöiden arviointi ..	120
Keskushermoston kehitykselliset häiriöt.....	124
Skitsofreniaspektri ja muut psykoottiset häiriöt.....	127
Kaksisuuntaiset mielialahäiriöt	130
Masennushäiriöt	133
Ahdistuneisuushäiriöt	134
Pakko-oireiset häiriöt	137
Trauma- ja stressitekijäperäiset häiriöt	138
Dissosiaatiohäiriöt.....	140
Elimellisoireiset häiriöt	141
Syömiskäyttämiseen liittyvät häiriöt	143
Eliminaatiohäiriöt.....	143
Uni-valvehäiriöt	144
Seksuaaliset toimintahäiriöt.....	145
Sukupuoliahdistus.....	146
Käytöksen ja impulssikontrollin häiriöt	146
Päihteisiin liittyvät häiriöt ja riippuvuushäiriöt	146
Neurokognitiiviset häiriöt	148
Persoonallisuushäiriöt.....	149
Seksuaaliset kohdehäiriöt.....	151
Lääkeaineiden aiheuttamat liikehäiriöt ja muut haittavaikutukset.....	152
Sopeutumisen arviointi	153
Psykiatriset arviointimittarit.....	159

II Mielenterveyden häiriöt

4 Keskushermoston kehitykseen liittyvät häiriöt 166

Jyrki Korkeila, Sami Leppämäki ja Lumikukka Socada

Älyllisen kehityksen häiriöt 167

Kommunikaatiohäiriöt 178

Autismikirjon häiriöt 186

ADHD 196

Oppimiskyvyn häiriöt 207

Motoriset häiriöt 214

5 Skitsofrenia 225

Jaana Suvisaari, Jarmo Hietala, Erika Jääskeläinen, Maija Lindgren ja Markku Lähteenvu

Yleiskuva 226

Diagnostiikka 227

Oirekuva 231

Epidemiologia 239

Etiologia ja riskitekijät 240

Aivojen rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset skitsofreniassa 245

Taudinkulku ja ennuste 251

Lääkehoito 259

Neuromodulaatiohoidot ja uusimmat lääkehoidot 266

Psykososiaalinen hoito ja kuntoutus... 267

6 Muut psykoosit 283

Jaana Suvisaari, Erika Jääskeläinen, Maija Lindgren ja Jouko Lönnqvist

Psykoottiset oireet ja häiriöt 284

Psykoosien erotusdiagnostiikka 285

Psykoosioireiden dimensionaalinen arviointi 285

Psykoosiriskioireyhtymä 289

Skitsofreenistyyppinen häiriö 293

Skitsoaffectiivinen häiriö 293

Harhaluuloisuushäiriö 295

Lyhytkestoinen psykoottinen häiriö 299

Psykoottinen masennus 300

Synnytyksen jälkeiset psykoosit 302

Katatonia 306

Päihdepsykoosit 308

Somaattisen sairauden aiheuttama psykoottinen häiriö 310

Muita psykoottisia häiriöitä 313

7 Kaksisuuntaiset mielialahäiriöt 315

Erkki Isometsä

Diagnostiikka 316

Kaksisuuntaisen mielialahäiriön kliininen kuva 323

Kaksisuuntaisen mielialahäiriön epidemiologia 325

Kaksisuuntaisen mielialahäiriön etiologia ja patogeneesi 326

Kaksisuuntaisen mielialahäiriön kulku ja ennuste 329

Kaksisuuntaisen mielialahäiriön hoito...334

Syklotyyminen häiriö 342

8 Depressiiviset häiriöt 345

Erkki Isometsä

Depression ja masennuksen käsitteet .. 346

Depression diagnoosi 347

Depression kliininen kuva 350

Erotusdiagnoosi 351

Masennushäiriöiden epidemiologia 352

Depressioiden etiologia ja patogeneesi 352

Depressioalttiuteen liittyvät kehitykselliset tekijät 365

Depression psykologinen tausta 366

Depression kulku ja ennuste 368

Depression hoito 374

Depression preventio 388

Muut masennushäiriöt 389

9 Ahdistuneisuushäiriöt	392	Erotusdiagnostiikka	488
Mitä ahdistuneisuus on?	393	Epidemiologia	491
<i>Erkki Isometsä</i>		Etiologia	492
Paniikkihäiriö	393	Hoito	493
<i>Erkki Isometsä ja Klaus Ranta</i>		Konversio-oireet ja konversiohäiriö	495
Julkisten paikkojen pelko eli		<i>Jouko Lönnqvist</i>	
agorafobia	408	13 Elimellisoireiset häiriöt ja fyysinen	
<i>Erkki Isometsä ja Klaus Ranta</i>		oireilu	497
Sosiaalisten tilanteiden pelko	410	<i>Sami Räsänen ja Erika Jääskeläinen</i>	
<i>Erkki Isometsä ja Klaus Ranta</i>		Fyysiset oireet ja niihin liittyvät ajatukset,	
Yleistynyt ahdistuneisuushäiriö	419	tunteet ja merkitykset	498
<i>Hannu Koponen</i>		Somatisaatio, psykosomaattiset oireet	
Määräkohteinen pelko	424	ja aleksitymia	498
<i>Klaus Ranta</i>		Toiminnalliset oireet ja oireyhtymät	499
10 Pakko-oireinen häiriö	436	Häiriöiden luokittelu ja nimeäminen ...	501
<i>Suoma Saarni ja Sami Leppämäki</i>		Fyysisinä oireina ilmenevien häiriöiden	
Kliininen kuva	437	etiologia	502
Oirekuva	437	Potilaan tutkimisen ja hoidon	
Diagnoosi	440	periaatteet	503
Erotusdiagnoosi	442	Elimellisoireiset häiriöt	507
Diagnostiset työkalut ja		Konversiohäiriöt	510
arviointiasteikot	442	Psykologisten tekijöiden haitallinen	
Etiologia ja patogeneesi	442	vaikutus muiden sairauksien	
Epidemiologia	445	yhteydessä	511
Sairauden kulku ja ennuste	446	Teeskentelyhäiriö	511
Hoito	446	14 Syömishäiriöt ja muut	
11 Psykkiset kriisit, stressi- ja		syömiskäyttäytymisen häiriöt	514
traumatekijäperäiset häiriöt	451	<i>Jaana Suokas, Aila Rissanen ja</i>	
<i>Markus Henriksson, Henna Haravuori</i>		<i>Svetlana Oshukova</i>	
<i>ja Jouko Lönnqvist</i>		Anorexia nervosa – laihuushäiriö	515
Stressi, traumat ja mielenterveys	452	Bulimia nervosa – ahmimishäiriö	529
Psykkiset kriisit	453	Binge eating disorder, BED –	
Traumaattinen psyykinen kriisi	454	ahmintahäiriö	537
Kriisi-interventiot ja muu kriisin hoito ..	457	Muita syömiskäyttäytymisen häiriöitä	541
Työuupumus	460	15 Unihäiriöt	546
Sopeutumishäiriöt	462	<i>Timo Partonen ja Heli Järnefelt</i>	
Akuutti stressihäiriö	466	Mitä uni on?	547
Traumaperäinen stressihäiriö	469	Unen yksilöllinen määrä ja laatu	549
12 Dissosiaatiohäiriöt	483	Unihäiriön arviointi	550
<i>Hannu Lauerma</i>		Unihäiriöiden luokittelu	550
Mitä ovat dissosiaatiohäiriöt?	484	Unettomuushäiriö	550
Diagnoosit ja kliininen kuva	485	Liikaunisuushäiriö	554

Uni-valverytmin häiriöt	555
Unen erityishäiriöt	558
16 Seksuaaliset toimintahäiriöt	563
<i>Jouko Lönnqvist</i>	
Seksuaalisuus ja mielenterveys	564
Seksuaalielämää koskeva kliininen haastattelu	565
Seksuaalisuuden biologinen tausta	566
Seksuaalinen reaktiovaste	567
Toimintahäiriöiden luokittelu	568
Toimintahäiriöiden esiintyminen ja taustatekijät	568
Psykiatrinen näkökulma toimintahäiriöiden hoitoon	569
Seksuaalinen haluttomuus	571
Naisen seksuaalisen kiihottumisen vaikeus	571
Miehen erektiohäiriö	572
Orgasmivaikeus	573
Ennenaikainen (varhainen) siemensyöksy	574
Viivästynyt siemensyöksy	575
Sukupuolielinten ja lantion alueen yhdyntäkipu	575
17 Sukupuoliahdistus	577
<i>Katinka Tuisku ja Jouko Lönnqvist</i>	
Mitä sukupuoliahdistus on?	578
Sukupuoliahdistus diagnoosijärjestelmien kehityksessä	578
Sukupuolen moninaisuus	579
Sukupuoliahdistuksen ja sukupuoli- identiteetin variaatioiden esiintyvyys ..	580
Sukupuoli-identiteetin rakentuminen ..	582
Sukupuolen moninaisuuden huomioiminen	583
Sosiaalinen transitio	584
Sukupuoliahdistuksen hoito ja sitä koskeva ohjeistus	584
Tutkimusnäyttö hoitojen vaikuttavuudesta	593
Detransitio eli takaisinkorjautuminen ..	595
Sopeutuminen ja tuki	597

18 Käytöksen ja impulssikontrollin

häiriöt	599
----------------------	------------

Nina Lindberg ja Jouko Lönnqvist

Impulssikontrollin häiriöt	600
Impulsiivisuus	601
Tuhopolttohimo	602
Näpistelyhimo	603
Pakonomainen seksuaalinen käyttäytyminen	604
Toistuvat raivokohtaukset	605
Muut käyttäytymis- ja hillitsemishäiriöt	606

19 Persoonallisuushäiriöt

Mauri Marttunen ja Markus Henriksson

Persoonallisuushäiriö	609
Persoonallisuushäiriön diagnostiset yleispiirteet	610
Persoonallisuushäiriöiden etiologia ..	614
Persoonallisuushäiriöiden hoito	615
Persoonallisuushäiriöiden epidemiologia ja tyypilliset piirteet	616
Epäsosiaalinen persoonallisuushäiriö ..	616
Epävaka persoonallisuushäiriö	619
Narsistinen persoonallisuushäiriö	622
Vaativa persoonallisuushäiriö	623
Persoonallisuushäiriöt nuoruusiässä ...	624
Pitkäaikaiset persoonallisuuden muutokset	624

20 Seksuaaliset kohdehäiriöt

Jouko Lönnqvist

Epätavallisuus ja suostumuksen puute	628
Häiriökäsitteen kehitys	628
Etiologia ja kliiniset piirteet	629
Hoidon haasteet	630
Pakonomainen seksuaalinen käyttäytymishäiriö	631
Lapsikohteinen seksuaalihäiriö	631
Sadomasokismi	632
Seksuaalinen paljasteluhäiriö	633
Seksuaalinen tirkistelyhäiriö	633

21 Päihteet ja riippuvuushäiriöt 635

*Jonna Levola, Jouko Lönnqvist ja
Solja Niemelä*

Muuttuva päihdekenttä..... 636

Päihde- ja riippuvuusongelmien

käsitteet ja yleisyys 639

Päihdehäiriöiden etiologia 645

Päihteinä käytetyt aineet 650

Riippuvuushäiriön arviointi..... 663

Päihdehäiriöt läpi elämänkaaren 669

Päihdehäiriöiden hoito 673

Päihteet ja mielenterveys..... 689

Päihteet ja viranomaisyhteistyö 697

22 Neurokognitiiviset häiriöt, muistisairaudet ja elimelliset aivo-oireyhtymät 702

Risto Vataja

Neurokognitiiviset häiriöt ja
muistisairaudet 703

Tavallisimmat muistisairaudet 705

Muistisairauksiin liittyvät
neuropsykiatriset oireet 721

Ajokyky ja ampuma-aseet..... 724

Sekavuustila 725

Elimelliset psykiatriset häiriöt..... 729

23 Itsetuhoisuus 737

*Jouko Lönnqvist, Markus Henriksson,
Erkki Isometsä ja Mauri Marttunen*

Itsetuhoisuuden eri muodot..... 738

Itsensä vahingoittaminen ilman
itsemurhatarkoitusta 739

Itsemurha-ajatukset..... 740

Itsetuhoisuuteen vaikuttavat
riskitekijät 743

Itsemurhayritys 749

Itsemurha..... 752

Itsemurhien ehkäisy..... 761

III Psykiatrian erityisalueita

24 Konsultaatio- ja yhteistyöpsykiatria 770

Sami Räsänen, Tuula Pesonen ja

Erika Jääskeläinen

Konsultaatiotoiminnan kehitys 771

Käsitteitä ja määrittelyjä 772

Moniammatillisuus 774

Toimintakentät..... 776

Tyypilliset potilasryhmät
yleissairaalapsykiatriassa 778

Konsultaatio 787

Yhteistyön toimintamallit 788

Työnohjaus konsultaatio- ja
yhteistyöpsykiatrian työvälteenä 790

Koulutus konsultaatio- ja
yhteistyöpsykiatrian työvälteenä 791

Tahdosta riippumaton hoito
yleissairaalassa..... 792

Potilaan kyky päättää hoidostaan ja
kieltäytyminen hoidosta 794

Suuronnettomuusvalmius
yleissairaalapsykiatriassa..... 795

25 Lastenpsykiatria 797

Eeva Aronen, Hanna Huhdanpää ja

André Sourander

Mitä lastenpsykiatria on? 798

Lastenpsykiatrin tutkimus 799

Perhe ja vanhemmuus 809

Lastenpsykiatriset häiriöt 814

26 Nuorisopsykiatria 833

Mauri Marttunen, Anu Raevuori ja

Riittakerttu Kaltiala

Nuoruusikä..... 834

Nuoruuden mielenterveyshäiriöiden
epidemiologia..... 838

Ovatko nuorten mielenterveyshäiriöt
yleistyneet? 841

Nuoruuden keskeiset
mielenterveyshäiriöt..... 842

Itsetuhoisuus nuoruudessa	856
Somaattinen sairaus nuoruusiässä	860
Seksuuali- ja sukupuoli-identiteetin erityiskysymyksiä nuoruusiässä	860
Nuorten mielenterveyshäiriöiden hoito	862
Nuori päivystyksessä.....	865
Nuorten mielenterveyspalvelut	866
Nuorisopsykiatria, lastensuojelu ja koulutyö	869
Nuorisopsykiatrinen osastohoito	870
27 Vanhuspsykiatria	873
<i>Hannu Koponen, Esa Leinonen ja Tiina Talaslahti</i>	
lääkäiden ahdistuneisuushäiriöt	874
Mielialahäiriöt.....	878
Vanhuusiän psykoosit	884
Vanhuuden persoonallisuushäiriöt.....	889
lääkäiden alkoholin ongelmakäyttö	890
28 Oikeuspsykiatria	892
<i>Jari Tiihonen ja Allan Seppänen</i>	
Mitä on oikeuspsykiatria?	893
Rikosoikeudellinen oikeuspsykiatria....	898
Terveysoikeudellinen oikeuspsykiatria	905
Yksitysoikeudellinen oikeuspsykiatria	907

IV Psykiatrinen hoito

29 Mielenterveyden häiriöiden epidemiologia	914
<i>Jaana Suvisaari, Niina Markkula ja Jouko Miettunen</i>	
Psykiatrinen epidemiologia mielenterveystyön tukena	915
Epidemiologian peruskäsitteitä	915
Mielenterveyshäiriöiden tutkimusasetelmat	917
Psykiatrisen epidemiologisen tutkimuksen tutkimusmenetelmiä	918
Mielenterveyshäiriöiden epidemiologiaa kartoittava kansainvälinen haastattelututkimus	921

Mielenterveys- ja päihdehäiriöiden esiintyvyys ja palvelujen käyttö Suomessa.....	922
30 Hoitoon ohjaaminen	930
<i>Jouko Lönnqvist, Markus Henriksson ja Kari Raaska</i>	
Psykiatriseen hoitoon hakeutuminen ja ohjaaminen	931
Potilaan asema hoitojärjestelmässä.....	933
Tahdosta riippumaton hoito.....	934
Alaikäisen määrääminen tahdosta riippumattomaan hoitoon	937
Kuka saa kirjoittaa tarkkailulähetteen ja kenellä on siihen velvollisuus?	937
Hoitoonmääräämisprosessi.....	939
Potilaan itsemääräämisoikeus tahdosta riippumattoman hoidon aikana	942
Psykkisen sairauden lääkehoito tahdosta riippumattoman hoidon aikana.....	943
Tahdosta riippumattoman hoidon kesto ja jatkaminen.....	943
Potilaan mahdollisuus ulkopuoliseen arvioon	944
Virka-apu ja virkavastuu erityistilanteissa	945
Potilaiden kokemukset hoitoon toimittamisesta	945
Päihdehuoltolain mukainen tahdosta riippumaton hoito	945
31 Suomalainen hoitojärjestelmä	947
<i>Jouko Lönnqvist, Sami Pirkola ja Samuli Saarni</i>	
Palvelujärjestelmän kehittyminen.....	948
Säädökset ja ohjaus	951
Palvelujärjestelmän tilanne 2022–23 toiminnan siirtyessä hyvinvointialueille	957
Palvelujärjestelmän haasteet ja kehityssuunnat	959
32 Psykososiaaliset hoidot ja psykoterapiat	973
<i>Jouko Lönnqvist ja Suoma Saarni</i>	

Psykososiaaliset tekijät psykiatrisessa hoidossa	974
Psykososiaalisen hoidon malli	976
Psykososiaaliset hoitomenetelmät	977
Omahoito	978
Toipumisorientaatio	979
Vertaistuki	979
Palveluohjaus	980
Moniammatillinen avohoidon työryhmä	980
Sosiaalinen tuki	980
Sosiaaliset taidot	981
Kognitiivinen harjoittelu ja remediaatio	982
Perheen tuki ja perheen tukeminen	982
Käyttäytymisen vahvistaminen palkitsemalla	982
Tuettu ja yksilöllinen työllistyminen	983
Psykososiaalisten hoitomuotojen asema hoitosuosituksissa	983
Psykoteraapian suuntauksia	983
Psykoteraapeuttisten hoitojen ja psykoteraapioiden uudistuminen	989
Psykoteraapeuttisen osaamisen ja psykoteraapiakoulutuksen kehittäminen	991
33 Psykoteraapian asema psykiatrisessa hoidossa	994
<i>Jouko Lönnqvist, Mauri Marttunen ja Tarja Melartin</i>	
Mitä on psykoteraapia?	995
Kuka on psykoteraapeutti?	996
Psykoteraapian tarve	996
Psykoteraapian kysyntä	997
Psykoteraapian tarjonta	999
Psykoteraapian tavoitteet ja vaikuttavuus	1001
Psykoteraapian tuloksellisuus	1004
Mikä psykoteraapiassa vaikuttaa?	1005
Psykoteraapian näyttöön perustuva käyttö	1009

34 Psykodynaamiset yksilöpsykoterapiat	1011
<i>Veikko Aalberg</i>	
Psykodynaamisten hoitojen taustateoria	1012
Psykoanalyttisen ja psykodynaamisen teorian keskeisiä ajatuksia	1013
Psykoteraapian peruskäsitteitä	1014
Potilaan haastattelu ja arvio	1016
Psykodynaaminen diagnoosi	1017
Psykoteraapiaan ohjaaminen	1018
Psykodynaaminen lyhytpsykoteraapia	1021
Psykodynaamisten hoitojen tuloksellisuus	1026
35 Kognitiiviset psykoterapiat	1027
<i>Maaria Koivisto ja Irma Karila</i>	
Mitä kognitiivinen psykoteraapia tarkoittaa	1028
Alkuperäinen teoria ja malli	1029
Kognitiivinen psykoteraapia käytännössä	1032
Skeematerapia	1038
Kolmannen aallon psykoterapiat	1044
Kognitiivisen psykoteraapian tuloksellisuus	1051
36 Interpersonaalinen psykoteraapia	1053
<i>Hasse Karlsson</i>	
Interpersonaalisen psykoteraapian tausta ja lähtökohdat	1054
Hoidon vaiheet ja fokuksat	1055
Erot muihin psykoteraapioihin	1058
Miten IPT:tä voi oppia?	1059
IPT vakavan masennustilan hoidossa	1059
IPT muiden psykiatristen häiriöiden hoidossa	1060
IPT:n asema psykoteraapiana	1060
37 Perheterapiat	1062
<i>Jukka Aaltonen</i>	
Perheterapian määritelmä	1063
Terapeuttinen systeemi	1063
Perheen kehitysvaiheet ja kehitysvaihetehdävät	1064

Perheterapian kehitysverkko	1065
Indikaatiot	1067
Perheterapian toteuttamistavat	1068
Perheterapeuttiset lähestymistavat ja hoidettavan ongelman hahmottamistapa	1069
Perheterapian tuloksellisuus	1071
Suomalaisen perheterapian erityispiirteitä	1072
38 Ryhmäpsykoterapiat ja ryhädynamiikka	1075
<i>Jouko Lönnqvist</i>	
Ihminen elää ja toimii ryhmissä	1076
Hyvin toimiva ryhmä	1077
Sosiaaliset järjestelmät	1078
Ryhädynamiikka	1079
Organisaatiodynamiikka	1080
Ryhmän kehitysvaiheet	1081
Psykoterapiaryhmä	1082
Terapeutit tekijät ryhmäpsykoterapiassa	1086
Ryhmäpsykoterapian suuntauksia ja käytötapoja	1087
Ryhmäterapioiden ja ryhmien kliinisiä sovelluksia	1089
Itseapuryhmät ja vertaistuki	1091
Ryhmäterapioiden vaikuttavuus mielenterveyshäiriöissä	1091
39 Hypnoosi- ja suggestiohoidot	1093
<i>Hannu Lauerma</i>	
Hypnoosihoidon perusta	1094
Hypnoosihoidon historia ja kehitys ...	1094
Rentoutuneisuus	1094
Hypnoosi-induktio	1095
Hypnoositila	1095
Vasta-aiheet, komplikaatiot ja rajoitukset	1095
Tahdosta riippumattomat elintoiminnot	1096
Pelko ja kipu	1096
Mielenterveyden häiriöt	1097
Keskushermostoon liittyvät häiriöt ...	1097

Haitalliset tottumukset	1097
Muistisuorituksen parantaminen	1097
40 Ratkaisukeskeinen psykoterapia..	1099
<i>Peter Sundman</i>	
Ratkaisukeskeisyyden teoreettinen perusta ja kehittyminen	1100
Tutkimus	1102
Suhde muihin psykoterapiasuuntauksiin	1103
Terapian toteuttaminen	1105
Ratkaisukeskeisen työtavan vahvuuksia ja heikkouksia	1109
41 Psykylläkkeiden kliininen käyttö	1111
<i>Timo Partonen, Kari Raaska, Olli Kampman ja Jouko Lönnqvist</i>	
Lääkehoito osana hoidon kokonaisuutta	1112
Lääkkeen määrääminen	1112
Yleistä lääkehoitoa toteuttamisesta..	1115
Hoitomyöntyvyys ja hoitoon sitoutuminen	1120
Lääkkeiden luokittelu	1123
Lääkkeiden yhteisvaikutukset	1125
Farmakogenetiikka	1129
Pitoisuusmittaukset	1130
Liikenneturvallisuus	1133
Päivystystilanteiden psykylläkkeet	1133
Lasten ja nuorten lääkehoito	1134
Lääkehoito raskauden aikana	1135
Lääkehoito imettämisen aikana	1136
Vanhusten lääkehoito	1137
42 Masennuslääkkeet	1138
<i>Timo Partonen, Kari Raaska ja Jouko Lönnqvist</i>	
Masennuslääkkeiden käyttö	1139
Selektiiviset serotoniinin takaisinoton estäjät (SSRI)	1141
Serotoniinin ja noradrenaliinin takaisinoton estäjät (SNRI)	1143

Noradrenergiset ja spesifisti serotonergiset masennuslääkkeet (NaSSA).....	1144
Noradrenaliinin ja dopamiinin takaisinotonestäjät (NDRI)	1145
Serotoniinimodulaattorit.....	1145
Melatonergiset masennuslääkkeet....	1146
Noradrenaliinin takaisinoton estäjät (NRI)	1146
NMDA-reseptorin estäjät	1146
Serotoniinin antagonistit ja takaisinoton estäjät (SARI)	1148
Selektiiviset monoamiini-oksidaasin estäjät (RIMA)	1148
Trisykliset masennuslääkkeet (TCA)...	1148
Lääkeyhdistelmät	1149
43 Mielialantasaajat	1150
<i>Timo Partonen, Kari Raaska ja Jouko Lönnqvist</i>	
Mialialantasaajien käyttö.....	1151
Litium	1152
Epilepsialääkkeet	1153
Psykoosilääkkeet.....	1154
Lääkeyhdistelmät	1154
44 Rauhoittavat lääkkeet.....	1155
<i>Timo Partonen, Kari Raaska, Markus Henriksson ja Jouko Lönnqvist</i>	
Rauhoittavien lääkkeiden käyttö	1156
Bentsodiatsepiinit	1156
Buspironi	1158
Pregabaliini	1160
45 Unilääkkeet	1161
<i>Timo Partonen, Kari Raaska ja Jouko Lönnqvist</i>	
Unilääkkeiden käyttö	1162
Melatoniini	1162
Bentsodiatsepiinien kaltaiset unilääkkeet (z-lääkkeet)	1163
Muita unettomuuden hoitoon käytettäviä lääkkeitä	1163
46 Psykoosilääkkeet	1165
<i>Timo Partonen, Kari Raaska, OlliKampman ja Jouko Lönnqvist</i>	
Psykoosilääkkeiden käyttö.....	1166
Epätuypilliset (atyyppiset) psykoosilääkkeet.....	1171
Perinteiset psykoosilääkkeet	1175
47 ADHD-lääkkeet.....	1178
<i>Timo Partonen, Kari Raaska ja Jouko Lönnqvist</i>	
ADHD-lääkkeiden käyttö	1179
Stimulanttilääkkeiden haittavaikutukset ja käytön vaarat	1180
Metyylifenidaatti.....	1180
Amfetamiinijohdokset	1180
Atomoksetiini	1181
48 Riippuvuuden hoitoon tarkoitetut lääkkeet	1182
<i>Timo Partonen, Kari Raaska ja Jouko Lönnqvist</i>	
Alkoholiriippuvuus	1183
Disulfiraami	1183
Naltreksoni ja nalmefeeni	1183
Akamprosaatti	1184
Nikotiiniriippuvuus.....	1184
Varenikliini	1184
Bupropioni	1184
Nortriptyliini.....	1185
Opioidiriippuvuus	1185
Metadoni	1185
Buprenorfini	1185
Naltreksoni ja naloksoni	1186
49 Alzheimerin taudin lääkkeet	1187
<i>Timo Partonen, Kari Raaska ja Jouko Lönnqvist</i>	
Dementialääkkeiden käyttö	1188
Asetyylikoliiniinieraasin estäjät	1188
Memantiini	1188
Lekanemabi.....	1189
Donanemabi	1189
Neuropsykiatriset oireet	1189

50 Aivojen sähköhoito	1190
<i>Erika Jääskeläinen, Jouko Lönnqvist ja Tuukka Raij</i>	
Historia	1191
Teoreettinen tausta	1191
Käytännön toteutus	1192
Käyttöaiheet ja teho	1195
Haittavaikutukset	1196
Vasta-aiheet	1197
51 Aivojen	
magneettistimulaatiohoito	1199
<i>Erika Jääskeläinen, Jouko Lönnqvist ja Tuukka Raij</i>	
Magneettistimulaatiohoito	1200
Hoidon toteutus	1200
Vaikutusmekanismit	1201
Käyttöaiheet ja teho	1202
Hoitoon ohjaaminen, hoidon vasta-aiheet ja haitat	1204
Magneettistimulaatiohoidon käyttö ..	1205
52 Aivojen tasavirtastimulaatio ja invasiiviset neuromodulaatiohoidot	1207
<i>Erika Jääskeläinen, Timo Partonen ja Jouko Lönnqvist</i>	
Aivojen tasavirtastimulaatio (tDCS) ...	1208
Invasiiviset neuromodulaatiohoidot ..	1210
53 Aivojen valohoito	1211
<i>Timo Partonen ja Jouko Lönnqvist</i>	
Aivojen valohoito (BLT)	1212
54 Uniestohoito	1217
<i>Timo Partonen ja Jouko Lönnqvist</i>	
Uniesto	1218
55 Psykiatrian käsitteitä	1221
<i>Timo Partonen, Jouko Lönnqvist ja Mauri Marttunen</i>	
Hakemisto	1233